

Monitory

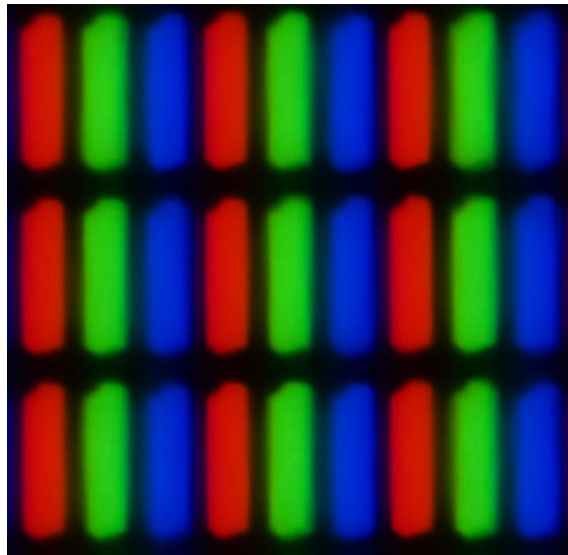
Monitor je výstupní zařízení pro zobrazování dat v textové nebo grafické podobě. Je připojen ke *grafické jednotce* počítače.

Způsob zobrazení

Na obrazovém panelu je matice světelných pixelů. Z nich je složen obraz v aditivním barevném modelu RGB.

Každý pixel se proto skládá ze tří *subpixelů* – červeného, zeleného a modrého.

Výjimkou jsou pasivní displeje *E-Ink*, které jsou většinou černobílé. Jsou-li barevné, používají subtraktivní barevný model.

9 pixelů na monitoru LCD

Principy zobrazení

Panel s tekutými krystaly neboli *LCD*

Panel s organickými svítivými diodami neboli *OLED*

Vakuové obrazovky též označované *CRT*

Plasmové obrazovky — matice mikrokomůrek s ionizovaným plynem

E-Ink — energeticky nezávislé displeje s pigmentovými mikrokapslemi

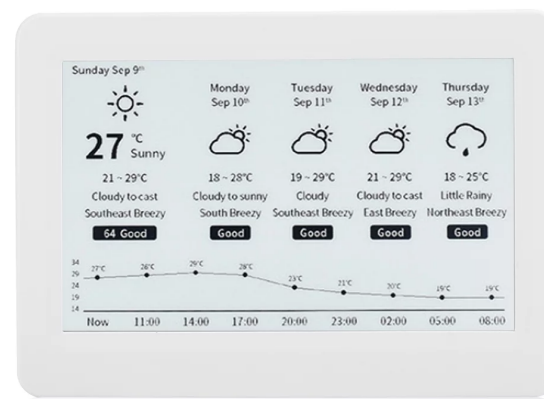
CRT

LCD

plasmový

e-ink

Rozhraní monitor–grafická karta

- Analogové rozhraní: *VGA*.

Je vhodné pro monitory s vakuovou obrazovkou (CRT).

- Digitální rozhraní: *HDMI*, *DVI*, *Display port*, *USB-C*.

Pro monitory LCD a OLED je přirozený digitální vstup. Pokud jsou připojeny přes VGA, dochází ke zbytečné dvojité konverzi $D \rightarrow A \rightarrow D$ v grafické jednotce a v monitoru.

VGA

DVI

display port

HDMI

Parametry monitorů

- rozměry – většinou udávané délkou úhlopříčky (nejčastěji mezi 40 cm a 80 cm)
- poměr šířky k výšce, typicky 16 : 9
- rozlišení v pixelech, například 1920×1080
- jas LCD monitorů bývá okolo 300 cd/m²
- kontrast je poměr mezi největším a nejmenším jasnem
- barevná hloubka, typicky 24 b, existují i 30bitové
- snímková frekvence v Hz udává, kolik zvládne změn obrazu za sekundu
- sledovací úhel – max. odchylka od osy monitoru ve vodorovné a svislé rovině
- možnost ručního otočení plochy o 90°
- příkon ve wattech
- doplňkové vybavení – např. reproduktory

Rozlišení monitorů

SXGA	1280×1024	5:4
QQVGA	160× 120	4:3
QVGA	320× 240	
VGA	640× 480	
SVGA	800× 600	
XGA	1024× 768	
XGA+	1152× 864	
SXGA+	1400×1050	
UXGA	1600×1200	
QXGA	2048×1536	
QUXGA	3200×2400	
HXGA	4096×3072	

EGA	640× 400	8:5
WXGA	1280× 800	
WXGA+	1440× 900	
WUXGA	1920×1200	
WQXGA	2560×1600	
HD	1280× 720	16:9
HD+	1600× 900	
FHD	1920×1080	
QWXGA	2048×1152	
QHD	2560×1440	
QFHD, UHD, 4K	3840×2160	
8K	7680×4320	
16K	15360×8640	

Datové projektory

Výstupní zařízení pro zobrazení grafických dat projekcí na plátno nebo jinou rovinnou plochu.

Jednotlivé modely se liší

- způsobem vytváření obrazu
prosvícené LCD, matice *digitálních mikrozrcadel*, *matice vysokosvitivých LED*...
- zdrojem světla
rtuťová výbojka, LED, halogenová žárovka
- parametry
světelnost, rozlišení

Grafické jednotky

Grafická jednotka (GPU) je výstupní zařízení generující grafická data pro monitory a projektory. Je součástí počítače a je umístěna buď na *grafické kartě* připojené ke sběrnici, anebo je integrovaná na základní desce. V jednočipových počítačích bývá dokonce na jednom čipu s procesorem.

Hlavní částí paměti grafické jednotky je *videopaměť* (angl. *framebuffer*). Je to matice zobrazovaných pixelů a je zpravidla větší než je rozlišení jednoho monitoru. K počítači lze totiž připojit více monitorů nebo projektorů a pomocí systémového programu lze nastavit, která (obdélníková) část videopaměti bude zobrazena na kterém monitoru.

Umístění grafické jednotky

- Karta s vlastní videopamětí připojená ke sběrnici rozhraním PCI(x) nebo AGP
- Jednotka integrovaná na základní desce a využívající operační paměti počítače
- Jednotka integrovaná na základní desce a mající svou videopaměť (zřídka)
- Jednotka integrovaná na čipu s procesorem (APU) a využívající operační paměti počítače

Grafická karta;
rozhraní k monitoru: HDMI, VGA, DVI;
rozhraní ke sběrnici: PCIx

Funkce grafické jednotky

Grafická jednotka provádí rychle a nezávisle na procesoru transformace obrazu nebo jeho částí.

Například při posunu okna po ploše je nutno rychle překreslovat obsah okna i pozadí za ním a většinu této práce může dělat GPU.

Některé grafické karty pracují s trojrozměrným prostorem a pro prostorovou scénu přepočítávají projekce, perspektivu i viditelnost objektů (jejich vzájemné zákryty).

Tyto karty (3dGPU) mají využití ve hrách, v animacích a při vizualizaci počítačového modelování.

Procesor grafické karty má turingovsky úplnou instrukční sadu a může si s hlavním procesorem počítače předávat nejen grafická, ale libovolná data a instrukce. Proto se výkonu grafických karet někdy využívá pro běh výpočetně náročných programů (lámání šifer, těžby kryptoměn).

Cvičení: Zjistěte, jak se na vašem počítači nastaví

- připojení více monitorů,
- jejich seřazení vedle sebe nebo pod sebou,
- rozšíření pracovní plochy přes více monitorů,
- zobrazení stejné plochy na více monitorech zároveň,
- otočení části plochy o 90° , 180° nebo 270° ,
- převrácení zobrazované části plochy podle svislé nebo vodorovné osy.